

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.

Ikromov Elyor Ibodulloyevich

Osiyo xalqaro universiteti "Iqtisodiyot" kafedrası o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10935648>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Xizmat ko'rsatish sohasi milliy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida, xususan, ehtiyojlarini qondirishda, aholi bandligini ta'minlash, turmush darajasi va sifatini oshirishda, davlat budjetini shakllantirishda munosib o'rin tutadi. Shu bilan bir qatorda, xizmat ko'rsatish sohasi ko'p tarmoqli va turli yo'nalishlarda faoliyat olib boruvchi sohadir. Xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiy o'sishi, arzon ish o'rinlari yaratish, bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishda muhim ahamiyatga ega. Xalqaro mehnat tashkiloti hisob-kitobiga ko'ra, xizmatlar sohasining 1 foizga o'sishi kambag'allikni o'rtacha 1,5 foizga qisqartiradi..

Kalit so'zlar: Xizmat ko'rsatish. servis, Milliy iqtisodiyot, YaIM, bandlilik.

SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES.

Abstract. In this article, the service sector is an important component of the national economy. It plays a significant role in the socio-economic development of the country, in particular, in meeting its needs, providing employment, raising the standard and quality of life, and forming the state budget. In addition, the service industry is multi-disciplinary and operates in various directions. The service sector is important for the country's economic growth, creating cheap jobs, providing employment and reducing poverty. According to the calculations of the International Labor Organization, a 1% increase in the service sector reduces poverty by an average of 1.5%.

Key words: Service, service, National economy, GDP, employment.

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ СЕРВИСА.

Аннотация. В данной статье сфера услуг является важной составляющей национальной экономики. Он играет значительную роль в социально-экономическом развитии страны, в частности, в удовлетворении ее потребностей, обеспечении занятости, повышении уровня и качества жизни, формировании государственного бюджета. Кроме того, сфера услуг многопрофильна и действует в различных направлениях. Сектор услуг важен для экономического роста страны, создавая дешевые рабочие места, обеспечивая занятость и сокращая бедность. По расчетам Международной организации труда, рост сферы услуг на 1% снижает уровень бедности в среднем на 1,5%.

Ключевые слова: Сервис, услуга, Национальная экономика, ВВП, занятость.

Xizmat ko'rsatish sohasi milliy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida, xususan, ehtiyojlarini qondirishda, aholi bandligini ta'minlash, turmush darajasi va sifatini oshirishda, davlat budjetini shakllantirishda munosib o'rin tutadi. Shu bilan bir qatorda, xizmat ko'rsatish sohasi ko'p tarmoqli va turli yo'nalishlarda

faoliyat olib boruvchi sohadir. Ushbu soha milliy iqtisodiyotning boshqa sohalari bilan uzviy bog'langan bo'lib, ular bir-birining rivojlanishiga o'zaro ta'sir ko'rsatadi. Bir tomondan, xizmat ko'rsatish sohasi milliy iqtisodiyotning boshqa soha va tarmoqlarining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatsa, ikkinchi tomondan, uning rivojlanish imkoniyatlari va istiqbollari boshqa soha va tarmoqlar dinamikasi bilan belgilanadi.

Xizmatlar bu iste'molchilarning holatini o'zgartiradigan tovarlar, xizmatlar yoki moliyaviy aktivlarni ayirboshlashda ko'maklashadigan ishlab chiqarish faoliyati natijasidir.

Xizmatlar sohasi – korxonalar, tashkilotlar hamda jismoniy shaxslar tomonidan ko'rsatiladigan turli xizmat turlarini takror ishlab chiqarishni o'z ichiga olgan soha hisoblanadi.

Boshqacha aytganda, xizmatlar sohasi tijorat, kasbiy va maishiy xizmatlarni ko'rsatishga ixtisoslashgan mamlakat iqtisodiyotining tarmoqlari hisoblanadi.

Moddiy ishlab chiqarishdan farqli ravishda xizmatlar sohasi bir qator o'ziga xos xususiyatlarga egadir. Birinchidan, xizmatlar tovarlardan farqli ravishda ishlab chiqariladi va shu vaqtning o'zida iste'mol qilinadi, ular saqlanmaydi. Ikkinchidan, xizmatlar sanoat sohalari bilan bog'liq, sanoatda xizmatlarning ahamiyati katta, ya'ni uskunalarni ta'mirlash, sotishdan keyingi xizmat ko'rsatish va tovarlarni sotish bilan bog'liq boshqa xizmatlar. Aytish joizki, ko'p hollarda xizmatlar mahsulotning elementi bo'lgani kabi, mahsulotni sotishda ham xizmat elementi mavjud bo'ladi.

Xizmat bu birinchi navbatda mehnat mahsuli demakdir. Iste'molchilarning mavjud aniq talablarini qondirish ushbu mahsulotning asosiy belgilanishi bo'lib hisoblanadi. Boshqacha qilib aytganda xizmat – bu insonlarning ehtiyoj va talablarini qondirishga qaratilgan iqtisodiy faoliyatdir. Shulardan kelib chiqib, xizmatlar bu iste'molchilarning, xo'jalik yurituvchi sub'yektlarning hamda davlatning ma'lum bir ehtiyojini qondirishga tadbirkorlar tomonidan yo'naltirilgan naf keltiradigan xizmat jarayoni bilan bog'liq ongli ravishdagi faoliyati degan tushunchani anglatadi.

Xizmatning mohiyati quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- xizmat ko'rsatish bu shunday bir faoliyat sohasiki, u bilan hamma to'qnash keladi va shuning uchun hamma o'zini bu sohaning mutaxassisi deb hisoblaydi;
- xizmat ko'rsatish individul yondashuvni talab qiladi;
- bajarilgan ishning yuqori sifati xizmat ko'rsatish sifatini ta'minlaymaydi;
- aksariyat xizmatlar moddiy va nomoddiy tavsifga ega bo'lib, ular birgalikda “xizmatlar paketi” deb ataladi;
- xizmatlar mijoz bilan yaqin aloqada ko'rsatiladi va xizmat ko'rsatish jarayonida iste'mol qilinadi;
- xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan korxonani samarali boshqarish uchun xodimlar bilan ishlash qobiliyatiga ega bo'lish kerak;
- xizmat ko'rsatish jarayonini mijozning servis tashkiloti bilan aloqalar ketma-ketligi ko'rinishida tasavvur etish mumkin.

Xizmat ko'rsatish sohasi mamlakat iqtisodiyotining tarkibiy qismi sifatida yalpi ichki mahsuloti tarkibida bevosita ishtirok etadigan sohadir. Xizmat sohasi birinchi navbatda ijtimoiy-iqtisodiy faoliyat bo'lib, u bevosita kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlariga mos keladi.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard maqsadi, bu eng avvalo, inson qadrini ulug'lash, ular uchun munosib turmush va mehnat sharoitlarini yaratishdan iboratdir. Bu esa, o'z navbatida, xizmat ko'rsatish sohasini yanada rivojlantirishni talab qiladi.

Rivojlanishning hozirgi bosqichida turli xildagi yangi, innovatsion xizmatlarga bo'lgan talab oshib bormoqda. Buning oshishini bir qator omillarning ta'siri bilan izohlash mumkin.

Turmush farovonligining oshib borishi natijasida iste'molchilarning muntazam amalga oshiriladigan, masalan, yig'ishtirish, tozalash, ovqat tayyorlash, bola parvarishi kabi ishlarini yengillashtirishga bo'lgan istaklari qulay xizmatlar sanoatining rivojlanishiga olib keldi.

Aholi daromadlarining oshishi va qo'shimcha bo'sh vaqtning paydo bo'lishi dam olish va sport bilan shug'ullanish kabi bir qator xizmatlarga bo'lgan talabni kuchaytirdi. Uy sharoitida yuqori texnologik mahsulotlardan foydalanishning o'sishi ularni o'rnatuvchi va texnik xizmat ko'rsatuvchi mutaxassislariga bo'lgan talabni oshirdi.

Bozor xizmatlari va texnologiyalarning takomillashtirilishi bozor tadqiqotlari, marketing ishlanmalari va texnik maslahatlar bilan shug'ullanuvchi korxonalarga bo'lgan ehtiyojlarini kuchaytiradi. Shu nilan birga, doimiy xarajatlarni qisqartirish zaruriyati kompaniyaga maxsus xizmatlarni mustaqil bajarishdan ko'ra tayyor xizmatni sotib olish afzalligini ko'rsatadi.

Ko'pgina kompaniyalar o'z faoliyatlarini yuqori darajada ixtisoslashgan sohalarda jamlashga harakat qiladi. Ular yordamchi faoliyat turlaridan, masalan, saqlash va tashish xizmatlaridan voz kechishadi, shu tariqa xizmatlar sohasining kengayishini rag'batlantiradi va bu o'z navbatida, xizmatlar sohasining o'sishiga olib keladi.

Bugungi kunda respublikamiz YaIMda, umuman, iqtisodiyotda xizmatlar sohasi yetakchi o'rin egallaydi. U milliy iqtisodiyot majmuining tarkibiy qismi hisoblanib, iqtisodiy munosabatlarning umumiy tarkibida kiradi.

Hozirgi kunda xizmat ko'rsatish sohasida asosan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlari faoliyat olib boradi. Xususan, turizm xizmatlari, aholiga yuqori saviyadagi transport xizmatlarini ko'rsatish, uy-xo'jaliklarga zarur maishiy buyumlarni yetkazib berish, kiyim-kechaklarni yuvish va ta'mirlash bo'yicha xizmatlar shu xizmatlar tarkibiga kiritiladi.

Fikrimizcha, xizmatlar sohasining mamlakat iqtisodiyoti uchun ko'plab naf keltiruvchi tomonlari mavjud:

- YaIM tarkibida katta hajmga ega;
- aholi turmush darajasini oshishiga xizmat qiladi;
- mamlakatda tovar va pul aylanishini tezlashtirishga yordam beradi;
- yangi xizmatlar bozorini shakllantiradi;
- aholining ish bilan bandligini ta'minlaydi;
- hududiy infratuzilmaning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi;
- mamlakatdagi ichki va tashqi investitsiya hajmini oshiradi va hokazo.

Mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda xizmatlar sohasining tutgan o'rnini baholash barcha jarayonlar va bog'liqliklarni o'zida aks ettirishi lozim.

Xizmatlar iqtisodiy faoliyat turi sifatida anchadan beri mavjud. "Xizmat" tushunchasini birinchi marta fanga klassik iqtisodiy maktab namoyandasi, frantsuz iqtisodchisi Jan Batist Sey kiritgan bo'lib, u "xizmatlarni faqat inson tomonidan emas, balki jism va tabiat kuchi tomonidan ko'rsatiladi" – deb hisoblagan.

Klassik maktab namoyandasi iqtisodchi olim Adam Smit o'z taqdiqotlarida xizmatga mehnat sifatida qaraydi va u mehnat (xizmat) ishlab chiqarilish jarayonining o'zida iste'mol qilinishi, unumli va unumsiz mehnat (xizmat)larga bo'linishini aytib o'tgan. Shuningdek, Adam Smit mehnat (xizmat) qiymat yaratmasligini, qiymat faqat moddiy sohada yaratilishini e'tirof etgan.

Neoklassik maktab vakili Alfred Marshall xizmatlar to'risida mantiqan asoslangan fikrlarni aytgan va xizmat ko'rsatish sohasining nazariy asoslarini shakllantirishga munosib hissa qo'shgan. A.Marshall xizmatlarni moddiy va nomoddiy, sezgi organlari vositasida ilg'ab bo'lmaydigan natijalari sifatida talqin qilgan. A.Marshall barcha ne'matlarni moddiy va nomoddiy ne'matlarga bo'lgan, ularning barchasi mamlakatdagi ijtimoiy boylikni shakllantirishda birday muhim ekanligini isbotlashga alohida e'tibor qaratgan. U birinchi bo'lib, insonning hayot faoliyatida va ehtiyojini qondirishida moddiy noz-ne'matning o'ta muhim va zarur ekanligini e'tirof etish bilan birga, ko'z bilan ilg'ab bo'lmaydigan turli nomoddiy noz-ne'matlarni va xizmatlarning ham katta ahamiyati borligini ilmiy jihatdan asoslab bergan.

Xizmatlarning ko'zga ko'rinmaganligi sababli XX asrgacha iqtisodchi olimlar uni alohida kategoriya sifatida talqin etmaganlar. Keyinchalik sanoat va fan-texnika taraqqiyoti natijasida xizmatlar sohasi alohida iqtisodiy tizim sifatida ko'zga ko'rinish boshladi. Natijada postindustrial jamiyat vujudga keldi.

Postindustrial jamiyatning rivojlanishi "xizmat" kategoriyasini boyitdi. Keyinchalik, qiymat boylikda emas, jonli mehnatda, ya'ni xizmat ko'rsatishda yaratilishi to'g'risidagi nazariya va g'oyalar paydo bo'la boshladi. Bu nazariya tarafdori Keynschilar maktabi asoschisi Jon Meynard bo'lib, u inson omilisiz har qanday moddiy boylik qotib qolishi va qiymat yaratmasligini ta'kidlaydi.

Darhaqiqat, inson kapitalini oshirish innovatsiyalarni rivojlanishiga, buning natijasida ko'rsatiladigan xizmatlar miqdori va sifati oshishiga imkon beradi.

Shuningdek, ilmiy izlanishlarimizda servis tushunchasiga ham alohida e'tibor qaratish talab etiladi. Ko'pchilik iqtisodchilar tomonidan "xizmat" va "servis" kategoriyalarini bir biridan farqlashda turli fikrlar va ziddiyatlar paydo bo'lmoqda. Ba'zi iqtisodchilar xizmatga keng ma'nodagi tushuncha sifatida qarashsa, ayrimlari servis xizmatga nisbatan keng mazmunga ega ekanligini isbotlashga harakat qilishadi.

Servis ega bizningcha xizmat ko'rsatishning tarkibiy qismi sanaladi. Bunga misol tariqasida turizm xizmatlari keng ma'noda, uning tarkibiga kiruvchi mehmonxona servisi yoki ovqatlanish servisi tor ma'moda qo'llaniladi. Yoki boshqa bir misol ham keltirish mumkin, sataroshxona xizmatidan foydalanishga borgan mijozga choy, qahva yoki biron shirinlik yoki jurnal varaqlash taklif etilsa bu servis hisoblanadi.

Xizmat ko'rsatish va servisning keng yoki tor ma'noda tushunilishi sabablariga to'xtalmoqchi bo'lsak, ayrim hollarda servis deganda tovar sotilgandan keyin ko'rsatiladigan xizmat, ya'ni yetkazib berish, o'rnatish, ta'mirlash tushuniladi. Bu tomondan yondashsak, servis tovar sotilgandan keyin mijoz ehtiyojlarini to'liq qondirishdir. Shu bilan birga xizmat ko'rsatish bevosita amalga oshirilsa, servis bilvosita amalga oshirulishini ham aytish joiz deb, hisoblaymiz. Xizmat foydali mehnat sarfi bo'lsa, servisning foydali yoki foydasizligi ekanligining ahamiyati yo'q, servis inson tomonidan payqalsa bo'ldi. Bugungi zamon talablaridan kelib chiqib

innovatsion xizmat turlari ko'paymoqda.

Iqtisodiy rivojlanishning dastlabki bosqichlarida sanoat va qishloq xo'jaligi sohasining rivoji mahsulotlarni yetkazib berish (transport sohasi), kommunal infrastrukturalar (suv, gaz, elektr, oqava), ishlab chiqarishni moliyalash (banklar), mahsulotlar bozorini kengaytirish (axborot, kommunikatsiya xizmatlari) va boshqa muhim xizmatlarga bog'liq bo'ladi. Bundan tashqari, mamlakatda mehnat unumdorligini va inson kapitalini oshirish (ta'lim, sog'liqni saqlash), xalqaro savdoni kengaytirish imkoniyatlari ham xizmatlar sohasining rivojini talab qiladi.

Mamlakatimiz YaIMning 38 %i va umumiy korxonalarning 60 % xizmatlar sohasiga to'g'ri keladi. Respublikada jami band aholining 50 foizdan ortig'i xizmatlar sohasining ulgurji va chakana savdo (10,6 foiz), ta'lim (8,4 foiz), transport (4,8 foiz), davlat boshqaruvi (4,7 foiz), sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar (4,6 foiz) sohaslarida faoliyat yuritib kelmoqda.

Solishtirish uchun Rossiya (56 foiz), Qozog'iston (56 foiz), Belarus (50 foiz) va Janubiy Koreyada (57 foiz) xizmatlar sohasida mamlakat yalpi daromadining yarmidan ko'pi yaratiladi.

Xizmatlar sohasini rivojlantirish orqali iqtisodiyotning boshqa soha va tarmoqlarini ham rivojlantirish mumkin bo'ladi. Shuning uchun mamlakatimizda xizmatlar sohasini rivojlantirish uchun yaratilayotgan imkoniyatlar va berilayotgan imtiyozlardan samarali foydalanib mazkur sohani barqaror rivojlantirish orqali mamlakat iqtisodiyotini yanada yuksaltirish mumkin bo'ladi.

Bu esa o'z navbatida xizmatlar sohasini iqtisodiyotimizning "lokomotiv"iga aylantirish YaIMni 100 milliard dollardan oshirish va pirovardida mamlakatimiz daromadi o'rtadan yuqori bo'lgan davlatlar qatoriga qo'shilishiga zamin yaratadi.

REFERENCES

1. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.
2. Ikromov, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 615-621.
3. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.
4. Akbarovna, N. N. (2024). OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE DIGITAL ECONOMY. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 320-326.
5. Akbarovna, N. N., & Bahodirovich, X. B. (2023). AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARINI TUZISH TARTIBI.
6. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 712-717.
7. Abidovna, A. S. (2024). FORMATION AND DEVELOPMENT OF CAREER AS PERSONNEL TECHNOLOGY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 327-332.
8. Toshov, M. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION. *Modern*

- Science and Research, 3(2), 461-468.
9. Toshov, M. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. Modern Science and Research, 3(2), 603-608.
 10. To'rayevna, S. N. (2024). YANGI IQTISODIYOT VA UNING MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 333-339.
 11. Sodikova, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. Modern Science and Research, 3(1), 133-139.
 12. Rasulova, N. N., & Jumaeva, Z. K. (2019). Uzbekistan oil and gas industry: history and development prospects. *Теория и практика современной науки*, (5 (47)), 52-57.
 13. Жумаева, З. К. (2019). СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕГИОНАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. In *СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ* (pp. 148-152).
 14. Khalilov, B. (2024). FOREIGN EXPERIENCE IN PERSONNEL MANAGEMENT. Modern Science and Research, 3(2), 974-978.
 15. Xalilov, B. (2024). COBB-DOUGLAS PRODUCTION FUNCTION AND ITS IMPORTANCE IN BUSINESS MATHEMATICS AND ECONOMIC ANALYSIS. Modern Science and Research, 3(1), 754-758.
 16. Raxmonqulova, N. O. (2022). THE IMPACT OF THE DIGITAL ECONOMY ON RESOURCE CONSUMPTION. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 476-480).
 17. кизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
 18. Базарова, М. С., Шарипова, М., & Нуруллоев, О. (2021). "РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ" ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.
 19. Базарова, М. С. (2020). Развитие внимания дошкольников посредством дидактических игр. In *Исследования молодых ученых* (pp. 37-40).
 20. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 153-159.
 21. Shadiyev, A. (2022). FEATURES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF ACTIVITIES AT THE BUKHARA STATE UNIVERSITY. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ* (buxdu. uz), 23(23).
 22. Qudratova, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE ACTIVITY IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. Modern Science and Research, 3(2), 1257-1261.
 23. Qudratova, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE POTENTIAL IN INCREASING COMPETITIVENESS. Modern Science and Research, 3(1), 933-938.
 24. Jumayeva, Z., & Nozimova, A. (2023). Palyno-Morphological Study of Allergenic Flora

- of Samarkand, Uzbekistan. American Journal of Plant Sciences, 14(5), 533-541.
25. Jumayeva, Z. (2024). THE MAIN WAYS OF EFFECTIVE WORK ORGANIZATION IN THE MODERNIZATION OF THE ECONOMY. Modern Science and Research, 3(2), 366-370.
26. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
27. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLALARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH. Gospodarka i Innowacje., 42, 504-507.
28. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. Modern Science and Research, 3(1), 939-946.